

Locuina't'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Szeat'a Morariloru Nr. 13.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economien.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretinlu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siesc lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intreagu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre semestrulu II. (iul.—dec.) 1868.

Incependu-se semestrulu II. deschidemu pre-
numeratiune la diurnalulu nostru, totu cu conditiunil,
cari se vedu in fruntea lui, si rogâmu pre p. t. dori-
tori de a avè acestu diurnal, sè binevoiesca a grabi
ca prenumeratiunea, ca sè ne potemu orientà de
tempuriu in privin't'a nrului esemplarielor.

Redactiunea.

Pest'a, 8/20 iuliu 1868.

De multe ori se intempla, cã unii omeni, ajun-
gandu intr'o pusetiune nesperata, suprindietoria, nu
se mai sciu stapani, si-esu d'in sfera, trecu margi-
nile, se lasa a se isbi de valurile pasiuniloru in coce
s'ncolo, asemenea unei nãi portate de valurile mării,
si facu lucruri, alu cãroru resultatu este adese ori
identicu cu sortea naiei, care aruncata de valuri s'a
isbitu intr'o stanca si s'a sfarmatù in bucatiele. Asiè
sè intempla cu multi omeni, asiè sè ntemplâ in d'filele
aceste-a chiaru si cu ministrulu ungurescu de justi-
tia d. B. Horváth. Dsa, pre semue, traià in acelu visu
placutu, cã numai unu radiu d'in splendorea puterei
sale ministeriale, inca e de ajunsu, pentru ca sè or-
desca tota lumea, si éca se vede fatia cu una declia-
rare neaseptata, pre cãtu de energiosa pre atãtu de
justa, si ce face dlu ministru? Dã unu respunsu, care
la prim'a vedere ti-areta, cã dsa si-uitase cã este mi-
nistru constitutiunale, si ce este mai multa, ministru
de justitia. Da, daca dlu Horváth, nu si-ar' fi uitatu
de acést'a, apoi elu de buna sama, nu s'ar' fi lasatu a
se rapl de pasiuni intr'atãt'a, in cãtu sè respunda
dreptatei cu insulte. Cã-ci almintrea nu potemu numi
de cãtu insulta aruncata in fati'a natiunei roma-
ne, acea dechiarare a dlui Horváth, cã guvernulu
ungurescu *sufere* in functiuni si pre cãte unu roma-
nu, dupa ce tramese atãti functiuuari rni la cornele
plugului; almintrea nu potemu numi de cãtu insulta
acea dechiarare a ministrului ungurescu de justi-
tia, cã dreptele pretinsiuni a le natiunei romane, ar'
fi totu un'a cu *atacarea armata*.

Int'acé'a sè-i spunemu dlui Horváth, cã pre cãtu
de santu se considera juramentulu Maiest. Sale pusu
pre constitutiunea unguresca, pre atãtu de santa ni
este noue sanctiunea prè'nalta a legiloru d'in 1863/4,
pre atãtu de sante ni suntu cuvintele prè'nalte d'in
multele rescripte prè'nalte, in intielesulu cãror'a uni-
unea se conditiuneza de la invoirea si multiemi-
rea natiunalitãtiloru d'in Transilvani'a. Sè lasâmu,
pana la alta ocaziune, sè urmeze acì interpelatiunea,
si apoi respunsulu ministrului, d'in care va potè lu-
mea deduce, ce are se tiena de capacitatea de barba-
tu de statu a dlui Horváth, si ce felu de cumpena a
dreptatei tienne in mana ministrulu ungurescu de ju-
stitia.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a casei represintantiloru, tie-
nuta in 17. iuliu.

(Vodi nr. trecut.)

Dupa cuventarea, publicata in nr. tr., dlu Macelariu
presentã urmatori'a:

Interpelatiune

cãtra intregulu ministeriu, ca guvernulu ungurescu responsabile.

In 15 maiu a. c. tienendu-se la Blasiu in Transilvani'a
unu maialu, intieleginti'a adunata acolo a facutu si suscrisu
unu pronunciamentu.

Dupa ce acelu pronunciamentu nu cuprinde nimic'a, ce
ar' lovi in legile fundamentali ale Transilvaniei, in ale tiere-
loru tienatoric de coron'a st. Stefanu, ba neci chiaru in a le
intregei monarcie austriace, séu ce ar' trage la indoiela esis-
tinti'a de statu a ore cãrei a;

dupa ce adunãrile libere si liber'a manifestare a opini-
niloru, ca conditiunile supreme a le libertatei, nu suntu margi-
nite prin neci o lege, si asiè nice pronunciamentu d'in ce-
stiune nu se pote considerà de alta, de cãtu de unu liberu cre-
deu politicu, care-lu marturisesce intrega natiunea romana;

dupace, prin urmare, acelu pronunciamentu nu cuprinde
alt'a, de cãtu ace'a ce romanii marturisescu, pre tota diu'a,
ne'ncetatu, incependu de la 1848 si pana asta-di, adeca esis-
tinti'a loru natiunale si libertatea limbei loru;

dupace acelu pronunciamentu nice dupa legea de presa
d'in Ardelu neci dupa cea a Ungariei nu pote formà crima
sèu delictu de presa, dupa ce acelu pronunciamentu nu este
indreptatu nice contra unitatei monarcie austriace, nice con-
tra integritatei tiereloru de sub coron'a s. Stefanu;

Dupace, cu tote aceste-a, in intielesulu informatiuniloru
secrete ce avemu d'in Transilvani'a, toti acei-a, cari au suscri-
su ori au primitu acelu pronunciamentu, suntu ospusi perse-
cutãriloru spre cea mai adenca dorere si vatomare a natiunei
romane, ba se persecueza chiaru de organe oficiali, prin citãri
la tribunalulu, prin scrutare de locuina't'a si pote si prin are-
stãri;

D'in aceste consideratiuni, ne sîntimu indreptãti a in-
dreptã cãtra intregulu ministeriu, ca guvernulu ungurescu re-
sponsabile, urmatori'a interpelatiune:

I. Are onoratuлу ministeriu cunoscentia, cã in Transil-
vani'a toti acei individi, cari au suscrisu séu primitu pronun-
ciamentu facutu cu ocaziunea maialului, ce s'a tienutu la
15 maiu a. c. in Blasiu, se persecueza prin organe oficiali séu
almtintrea? Si daca da,

II. Are onoratuлу ministeriu intentiune a despune, ca
tote aceste persecutãri sè incete cãtu mai curendu si radi-
cãlminte?

Pest'a 17/7 1868.

Elia Macelariu, Mateiu Popu Grideanu,
Ioanu Tulbastiu, Avramu Tincu.

Indata dupa cetirea acestei interpelatiuni iè cuventulu
ministrulu de justitia B. Horváth, si dice intr'unu tonu
iritatu: Daca concede on. casa, voiu responde indata la in-
terpelatiunea acést'a (S'audîmu!) Sunt vre o cãte-va septe-
mane, on. casa, de candu s'a facutu aretare oficiala la guver-
nu, cã, nu sciu in 14 séu 15 maiu, sub pretestulu unui mai-
alu s'a tienutu una adunare politica in Blasiu, si conclusele
acestei adunãri s'au edatu in forma de pronunciamentu séu
prochiamatiune. Cuprinsulu acestei prochiamatiuni, d'in care
s'a tramesu unu esemplariu si guvernului, este unu protestu
contr'a unitãtii statului si a patriei; se protesteaza contr'a le-
giloru d'in 1848, mai vertosu inse contr'a uniunei si se acusa
ca tradatori acei deputati romani, cari siedu in cas'a acést'a
si cari — dupa parerea pronunciatoriloru — au sacrificatu
nedependinti'a natiunala a romaniloru.

Regimulu a fostu departe a atribui acestei aretãri cre-
diementu deplinu si a presupusu, cã celu putienu aceste pãrti
esintiale ale pronunciamentului sunt apocrif.

Regimulu dara, mai nainte de a fi decisu in acósta cau-
sa a adatu de lipsa a tramete prochiamatiunea la procurato-
rulu statului in Transilvani'a, ca acést'a sè midilocesea inves-
tigatiunea prelabila.

Raportulu despre investigatiune a sositu tocmai cu post'a
de asta-di, si e afãtu de voluminosu, cãtu n'amu fostu in stare
a-lu studiã pana in capetu, si asiè nu me adu in pusetiunea, ca
sè potu dà on. caso inca asta-di desluciri despre detaiu-
rile lui.

Destulu atãt'a, cã regimulu n'a facutu nici unu pasiu
de represalie fãra investigatiune prelabila.

Dar deca s'aru constatã prin investigatiune, cã espre-
siunile acelea a le pronunciamentului sunt adeverate, atunci
regimulu crede, cã aru comite una intreclasare in contr'a le-
giloru tieroi si in contr'a siguretãtii patriei, deca n'aru trage
naintea barielor legii pre pactorii principali ai adunãrii si
ai prochiamatiunei. (Vivate indelungate, aprobare).

Altcum pre mine nu me suprindu intr'atãt'a sentintiele
pronunciamentului, cãtu mai multa espresionile dnului inter-
pelante, cari a facutu sè le audîmu.

Unitatea statului e atãtu de scumpa pentru noi, in cãtu
nu e iertatu nimenui a o atacã, cu atãtu mai putienu unu de-
putatu. (Aprobãri viue si indelungate.)

Dnulu interpelante se ascunde dupa mant'a reverintiei
si omagiului cãtra maiestatea sa, fãra de a cugetã, cã in con-
tr'a maiestãtii sale nu pote comite una crima mai mare, de
cãtu a presupune, cã maiestatea sa n'aru vrè sè observeze

acele legi, pre cari a juratu sub cerulu liberu alu lui Ddiu.
(Aprobãri sgomotose si indelungate, vivate).

Facu atentu pre on. dnu interpelante, cã uniunea e san-
ta si nevatemabila. (Aprobãri viue.)

Legea d'in 1848 a lasatu, sè resolvimu detaiurile uni-
nei, da, numai acést'a avemu a face, si acestei detorintie vomu
si coresponde.

Regimulu nu e condusu de ura in contr'a celoralalte na-
tionalitãti.

Regimulu n'a potutu dà testimoniulu mai chiaru despre
impacabilitatea sa, de cãtu candu sufere, celu putienu a safe-
ritu pana acum, in Transilvani'a intre membrii guvernului si
ai tablei regesci astu-feliu de individi, cari cuteza a se mani-
festã in sal'a acést'a cu de aceste cuvinte in contr'a unitãtii
statului. (Vivate sgomotose si indelungate.)

Regimulu nu se va lasã nice pre viitoriu, sè lu-rapesca
inspiratiunea patime, ci dechiarã, cã pre totu omulu, care
cuteza a atacã unitatea statului, lu-considera intocmai asiè de
contrariu, ca pre acel'a, care ataca cu putere armata intregi-
tatea teritoriala a tieroi. (Vivate sgomotose si indelungate).

Dupa aceste-a, cas'a trece la continuarea desbaterei d'in
siedinti'a trecuta.

La pronunciamentu Romaniloru Transilvaneni.

Vocea natiunei romane plina de demnitate d'in
15 Maiu a. c. ne implu pieptulu de mandria natiuna-
le, findu ca o manifestatiune a consciintiei natiunale,
unu documentu viu alu tarii si perseverantiei ei, si
o revelatiune a credintiei in marele venitoriu ce o
astepta. Amu tacutu pana acum, crediendu cã inimi-
cii nostri in fine totu-si voru recunosce, cã nu au de
a face cu o „natiune de copii,“ cã Transilvani'a nu
se pote reorganisa pre cãtu tempu factorelui princi-
palu, natiunei romane i-voru fi baricatele cãlile acti-
unei libere; dar' vediendu, cã inimicii nostri la insul-
tele si nedreptãtiele vechi, vinu a adauge altele noue,
vediendu cã ne trapeza ca pre o natiune putreda si
copila, vediendu cã fãra consentimentulu nostru voie-
scu sè prefaca Transilvani'a in unu „comitatu neferi-
citu“ alu Ungariei, vediendu in urma, cã sbirii
„Omnipotintiloru d'ilei“ desvolta o activitate miracu-
losa pentru a descoperi pre auctorii mentionatului
Pronunciamentu, ca si cumu n'ar' sei bine, cã aucto-
rii lui fura cei 1 1/2 milionu romani: subscrisii Ro-
mani venimu a dechiarã serbatoresce „cã articlii susu
aumitului Pronunciamentu sunt articlii convictiuni-
loru si credintiei nostre, pre cari-i profesãmu si-i vo-
mu profesã cu tota tari'a, francheti'a si resolutiunea.
Acum ori nice odata soss tempulu, ca Romanii d'in
patru anghuri a-le Daciei centrali cu o voce sè spuna
contrariiloru nostri, sè spuna Europei, cã „Pronun-
ciamentulu trasu inaintea judecatii“ e
credeulu loru politicu.

Vien'a, 15 iuliu 1868.

(Urmeza 38 de suscrieri.)

Dechiaratiune.

Fiindu pronunciamentu d'in 15 maiu a. c. alu
Romaniloru adunati pe „campulu libertatei“ la Bla-
siu sincer'a manifestare a celoru mai drepte, juste si
legali oftãri ale natiunei Romane de sub sceprulu Au-
striacu: subscrisii, ca fii adeverati ai natiunei Roma-
ne, ni tienemu de o santa detorintia a ne alaturã pe
langa acelu pronunciamentu, ceea ce prin acé-
st'a in fati'a lumei si dechiarãmu.

Datu in Comitatuлу Satumare, in lun'a lui Cup-
toriu 1868.

(Urmeza 26 suscrieri, fruntasi ai intielegintiei rom.
d'in Satumare.)

S. Coron'a Ungariei e d'in ereditate romana.

(A se vedè nr trecut.)

Sunt istorici de parere, cum cã tier'a sè aiba si
mai vechia corona, d'in timpii lui Benedictu alu VII-
lea 975—983. (Vedi Horányi, de sacra corona Hun-
gariae Pestini 1790. pag. 65), nu lipsescu de odata
nici de accia, cari de alta parte intarescu, cum cã
Stefanu a primitu corona nu numai de la Silvestru,
ci si de la orientu. (Vedi intre romani: Istori'a bese-
rici Ortodoxe de A. br. Siaguna, la pag. 372. „Inse
mai probabilu este, cã temelulu crestinatatei in Un-
gari'a si Ardealu la Unguri l'au pusu preotii grece-
sci, ceea ce o deslucese si impregiurarea, cã impe-
ratulu grecescu (Basiliu alu II-lea) au trimisu in

daru lui Stefanu diadema regesca, adeca: corona, mantăua, si sceptrul. Să se pota asiè ce-va documenta, nu scimu, atât'a scimu, că, unu rege, ca Stefanu I., influintiati de apuseni, care a ucisu autonomi'a Ardelului sub pretestu, cum că Voda Giula celu teneru nu s'a induplecatu cu unguirii sêi ardeleni a primu ritulu apusenu, preferindu a muri in inchisore in Ungari'a, decâtu a parasi ritulu orientalu, si care a surupatu si ducatul d'in urma a lui Optumu, prin vendiatoriulu Cinadu, unu atare rege repetimu, si de ar' fi fostu capetatu corona de la imperatulu romanescu de la orientu, nu aru fi fostu punendu-o in fe-restra, cu atâtu mai putienu s'aru fi fostu incoronatu cu ea.

Ni mai remase deci o scurta revista.

Lumea antica, — oreandu-va pagana — mai târdu crestinisata, va sê dîca initiata in calea civilizatiunei, au recunoscutu, ca o drepta recompensa, pre magistrii loru politici, si religiunari, pre romanii orientali, si apuseni de forulu ultimii si supremu in trebile loru politice si religiunarie.

Asta-di inse nu mai este asiè, poporele devenindu mature, maiorene, nu mai au lipsa de tutoratu; unde s'a incuviintiati principiulu celu mare alu natiunalitatiloru, acolo poporele si-suntu sie-si suverane, ele radica si scola, ucidu si facu viu, impartu corone, si detronizeza, unde inse inca nu a triumfatu acestu principiu umanitariu, e semnu, că poporele inca suntu minorene, ci lasa fia, acu-si in o buna demanetia va resari si sorele, de a caruia radie tirani'a sbuciumata in dorerile sale, se va necă in rugin'a sa.

Cum inse sê pricepemu pasurile acelea ale scriitoriloru despre timpurile respective, unii tendentiosi, unii ignoranti, alti la parere obscuri, cari imperiulu romanu orientale lu-boteza in totu modru, de grecescu, de bizantin, si numai nu de romanescu? Eca asiè d'in mai multe motive, motive religiunarie, motive politice natiunale, si motive limbistice, ori mai bine ale culturai, filologiei eline.

Rom'a vechia, in orgoliulu marirei sale antice, vedindu că se radica Rom'a noua, ca mama s'a superatu pre fii'a sa, pre romanii proprii d'in orientu i-a consideratu de greci, cadindu apoi cu rendu forulu politicu, s'a escatu ur'a confesiunala, si de aici apoi dîcal'a apuseniloru: graeca fides, nul la fides.

Numele „Romanu“ a insemnatu ore can'lu in lume: virtute si marire; nu e dara lucru de minune, daca poporele, si imperatii, fia fostu de sange romanu, ori strainu, si-lu insusieau cu mandria prin canalulu unei corone, unei traditiuni ori fictiuni istorice, era apoi candu mi-insusiescu cu lucru strainu, numele, marirea altuia, naturalminte pre unulu ca acelu-a, pre care l'am rapitu, trebuie sê lu-botezu altcum; d'in acestea consideratiuni se potu splică, numirile si epitele nenumerate a lungulu istoriei ale coloniiloru romane d'in ambele Dacie; dă, dă, botezatu-ne-au varvarii in totu modru, numai de „Romani“ nu, cu tote că noi ni sciamu mai bine, ca mai competinti, numele nostru gloriosu, si le spunem si adi cu mandria natiunala, că suntemu „Romani.“ Si ce lucru divinu, d'in arborulu giganticiu alu Romei, alu elementulu romanu, pre atunci candu acestu-a eră in culmea inflorirei sale, se sedescu mladitie fragede si nobile, pentru ca acu-si, daca va cadè arborulu milenariu in Itali'a, sê se continue durat'a lui in alte milenarie, in forma mai juna in Daci'a; cu alte cuvinte, daca numele gloriosu alu strabuniloru lu-voru stramutà candu-va pigmeii la trunchiu in Itali'a cu altulu, cu celu „italianu“, sê remana totu-si descendintii coloniiloru lui Traianu, singuri ereditori in lume, in sinulu Carpatiloru, si la undele Dunarii, ereditori ai aceluia-si nume neperitoriu „Romanu.“

Chiaru cu aceea-si consciintia a logice, istoricii unguiri, germani, denega la bosforulu Traciei si fost'a esistintia gloriosa istorica a elementulu „Romanu“ ca atare, cu tote, că scriitorii bizantini, adeca poporulu, si imperatii, in vietia publica, in tote documintele se numescu unice „Romani“ si o altereza cu elementulu grecescu; pentru că greci abiè au remasu in in lume de leacu, vre-o doue milioane; in lume in orientu, pentru că vorbimu despre elu; era romanii vitali aparu cu mandria de la Pindu si Emu pana la Tis'a si Carpati, si de la Dunare, pana la marea negra, si peste Dunastru in o grupa colosala de 15,000,000; nu e daru bosforulu Traciei in ochii strainiloru pamentu alu ereditiei romane — nu, nici cu numele, in ce chiaru si paganulu de tureu e mai indulginte, care cuprindendu Traci'a si Constantinopolea i-a conservatu numirea vechia propria de Romani'a — Rumili — candu inse va inchide ochiulu omulu celu morbosu, care a fostu cium'a poporeloru, si gangren'a bisericeii orientale, atunci ni voru veni in minte dîlele de marire ale colonistiloru lui Traianu si Aurelianu; unu erou ca Mihaiu, carele suspina la ceriu cu ardore: „De e cu noi Dumnedieu, cineva fi

in contra nostra; va veni timpulu, candu nici in Jerusalem, nici in muntele acestu-a, ci in Sta Sofia, vomu adorà pre Ddieu in spiritu si adeveru!!!“ unu geniu extraordinariu, ca si regele romanu alu Aurelianidiloru, Ioanitiu, in a carui-a cateneci-au datu suflulu superbulu imperatorulu latinu alu Constantinopolei Balduinu; si pre care l'au rogatu ore candu imperatii orientali de Nicea, si Trapezuntu, cum că sê primesca coron'a imperiului Romanu Orientale, numai sê-i scape de odio sili latini apuseni; Vedi citatele Marescalcului G. Ville-Harduin §. 177 Li Grieu pristrent lor message privéement de totes les cités de la terre et les envoieront a Iohan, qui ére Roy de Blaquie et de Bogrie, qui les avoit guerroyez et guerroit tot adès, et li manderent qu'ils le feroient Empereor, et qu'ils rendroient se tuit à lui et que il occiroient toz les Franz, et si li jureroient que ils li obeiroient comme à Seigneur, et il lor jurast, que il les maintendrait comme les suens. Ensi fu faiz le sairemenz d'une part et d'autre. Vedi Tentamen Criticum Laurianu pag. XXXIX.

Acte la alegerea metropolitulu romanu gr. cat.

Nr. 872—1868.

Onorate in Cristosu frate!

Dupace a placutu provedintiei divine a chiamà d'in acèsta vietia pre prea bunulu si iubitu nostru parinte, Metropolitu si Archiepiscopu gr. cat. de Alb'a Iulia, Alesandru Conte Sterca Siulutiu, la remuneratiunea ceresca a meritulu sale de eterna memoria pentru biserica si pentru fii spirituali ai acesteia, romanii d'in Transilvani'a, precum despre acèsta cu dorere sfasiatoria de anima ve am fostu incunosciantu in cerculari'a scrisore d'in 16 Sept. 1867; capitulu metropolitulu, intru parintesc'a ingrigire pentru binele sufletescu alu credintiosiloru fii ai bisericeii metropolitane veduvite, nu a intardiatu a asterne cătra Maiestatea Sa c. r. apostolica, pre Inaltiatulu Imperatu si Principe alu prea iubitei nostre patrie, cea mai umilita rogare, pentru prea inalt'a concessiune, de a'si alege — in adunare dimpreuna cu clerulu subordinatu — altu archipastoriu, dupa dreptulu avutu si dupa datiu'a tienuta d'in seculii trecuti. Acestei prea umilitei nostre rogaminte au urmatu altele mai de la tote districtele protopesci ale archidiecesei nostre, si aceste n'au remasu fâra de rezultatulu doritu de sute de mli anime credtiosose de romanu; pentruca Maiestatea Sa c. r. apostolica prea bunulu nostru Imperatu si Principe luandu intru prea gratiosa, inalta ascultare fierbintile nostre dorintie si rogarile prea umilite ajunse la prea induratulu Tronu imperatescu, cu prea benign'a sa decisiune cesaro-regesca d'in 27 Fauru a. c. s'a induratu prea gratiosu a resolvè si a demandà, că reimplerea scaunulu vacante metropolitulu archiepiscopescu greco-catolicu de Alb'a Iulia, sê se midilocesca prin alegere, intrepiundienda de cătra celi indreptatiti ai clerulu gr. cat. transilvanu, dupa modalitatea observata si la alegerile Episcopiloru mai d'inainte ai diecesei Fagarasiului, si anumitu a fostulu eppu Ioane Lemeny.

Pentru acèsta prea inaltu concesa alegere de metropolitulu gr. catolicu de Alb'a Iulia, Escelenti'a Sa Domnulu Ministru regiu ung. de cultu si instructiune cu gratiosulu sêu decretu d'in 6 dîle ale lunei curgatorie sub Nr. 504 prescrie pre cum urmeza:

Nr. 504/pres.

Pre cum se va potè cunosce d'in scrisori'a mea oficioasa, indreptata catra Capitulu, si publicanda in loculu si la timpulu sêu — care e acl alaturata — s'a induratu Maiestatea Sa c. r. si apostolica cu prea inalt'a sa decisiune, emisa in 27 Fauru a. c. gratiosu a concede, că reimplerea scaunulu episcopescu metropolitulu gr. cat. de Alb'a Iulia, si anume d'in Blasiu, devenitu vacante prin mortea fostulu archiepiscopu-metropolitulu Alesandru Sterca Siulutiu, pre langa apriat'a sustienere a dreptulu prea inaltu principale de denumire, si fâra de nici un'a consecintia pentru venitoriu in casulu presinte, sê se efeptuesca pre calea alegei, si inca dupa modalitatile propuse de mine.

In urm'a acestei prea inalte decisiuni, pentru tienend'a alegere a candidatiloru, se prefige diu'a 12 Augustu (31 Iuliu cal. v.) a. c.; ér' prin inaltulu decretu d'in 24 Maiu a. c. s'a induratu Maiestatea Sa c. r. si apostolica, a incredintia conducerea actulu de alegere Episcopulu de la Lugosiu Alesandru Dobra si Capitanulu Districtualu Alesandru Bohetielu, in calitate de comisari regii.

Aceste premitiendu-le pentru modalitatea alegei si spre orientare, cu privire la agendele si pentru tienut'a Marimei Vostre, dispusetiunea mea e cea urmatoria.

Am recercatu pre esmisi DD. Comisari regii, ca se binevoiesca pre amèdi inainte de diu'a alegei, a se aflà in Blasiu, si a se asiedia in resiedinti'a archiepiscopescu; ajustarea locuintei se tiene de aface-

rile Marimei Vostre, in contielegere cu prea respectulu guberniu.

In diu'a d'in a-antea dîle de alegere, dupa mediadi in or'a predeterminanda, e a se convocà in biserica catedrala intregulu cleru indreptatitu la alegere, ca acolo in a-antea comisariiloru regii, cari — invitati prin una deputatiune, si veniti de facia, — voru face cunoscutu scopulu esmisiunei sale, sê se verifice literele credentionali ale celoru indreptatiti la alegere d'in cleru, spre ceea ce mai inainte e a se alege d'in partea clerulu unu protonotariu generalu.

Facundu-se acèsta, se va publicà ordinea si procedur'a tienenda la alegere, si dupa acèsta toti se voru dimite cu aceea indetorire, că a dou'a dî, sêuin diu'a de alegere, demaneti'a la 1/2 8 ore, la sunetulu campanei celei mari sê se intorne ér' la biserica.

In biserica catedrala, toti aceli barbati d'in cleru, cari voru volè a concelebrà s. liturgia incependu cu „Veni Sancte“ (Imperate cerescu), se voru imbracà in ornamentele sale bisericesci, si asià imbracati, si cu celi alalti membri ai clerulu despusi la loculu si ordinea sa, voru merge la sunetulu tuturoru campanelor bisericeii catedrali la resiedinti'a metropolitana archiepiscopescu, ca de acolo intornandu-se d'impreuna cu comisarii regii sê fia de facia la s. liturgia, carea incependu-o o voru concelebrà.

Finindu-se s. liturgia, d. Comisariu regiu, Episcopu, va tienè cuventare cătra clerulu adunatu, si la inchiaiarea acesteia-a, pre toti alegatorii i va indrepta la cuartirele sale, cu aceea provocare, că pre la 10 ore dandu-se ér' semnu cu campan'a mare, fiacare sê grabesca inderetru la biserica, aducendu-si cu sine votulu sêu, pre una siedulitia numele scrisu alu aceluia, pre carele lu-doresce a lu-candidà de archiepiscopu-metropolitulu in Blasiu.

La 10 ore tragundu-se campan'a mare, se aduna totu clerulu in biserica, si de acolo ér' in sîrulu si ordinea sa, se duce dupa comisarii regii, si reintorcendu-se cu acestia in biserica, totu insulu se asiedia la loculu sêu, si adica:

a) Comisarii regii esmisi pentru conducerea alegei cuprindu locu la mes'a gatita pentru d'insii, distincta, cu secretariulu loru, si cu protonotariulu generalu alu clerulu, pre acèsta mesa va stà si urn'a in carea se voru impune voturile.

b) Dela acèsta mesa in diosu de ambele latiri voru fi dispuse scaune, pre cari de a drept'a locurile mai antânie le voru cuprinde membrii capitulari, dupa d'insii vicarii foranei, dupa acestia archipresbiterii, sêu egumenulu monastirei ordinului Basilitoru si 2 reprezentanti ai corpulu profesoralu.

c) De a steng'a voru siedè mai antâniu viceprotopopii districtuali, si dupa d'insii reprezentantii eparchiani, dupa ordinea betraneticiloru.

Modulu, sêu procedur'a alegei va fi urmatoria. Cuprindendu-si fiacarele loculu sêu:

a) Mai inainte de tote se alegu d'in cleru 3 semnatori, sêu numeratori de voturi — scrutatori — asiè că unulu sê fia d'in protopresbiterii actuali, altulu d'in ordinea viceprotopopiloru, si alu treilea d'intre reprezentantii clerulu.

b) Dupa acèsta secretariulu comisariiloru regii dâ cetire prea inaltei ordinatiuni privitorie la esmiterea comisariiloru regii, ér' dupa aceea protonotariulu clerulu cetesce rescriptulu meu ministeriale intitlatu cătra capitulu metropolitulu.

c) Dupa intemplantia acestora se cetesce catalogulu membriloru clerulu, cari au votu de alegere, si numele absentiloru se desemna.

d) Dupa acestea, secretariulu comisariiloru regii provoca pre nume pre celi indreptatiti, aflatori de facia, ca fiacare unulu căte unulu in ordine sê si-impuna sieduliti'a cu votulu, infasiurata, in urn'a statatoria pre mes'a d'inainte comisariiloru regii, si dupa ce acèsta o voru fi facutu toti, Marimea Sa comisariulu regiu civile scote d'in urna siedulitiele infasiurate cu voturile, căte un'a si le numera cu mare precautiune si aflandu-se, cumca voturile suntu atâtea, căti alegatorii presinte, acele ér' le repune căte un'a in urna, d'in care apoi ér' căte un'a scotiendu-le, un'a dupa alt'a le predà protonotariulu eclesiasticu, carele acele desfasiurandu-le, numele semnate pre d'insele le prochiamu, si siedulitiele le inmanueza comisariulu regiu spre vedere; era celi 3 semnatori de voturi, sêu scrutatori, desemna si numera cu acuratetia si conscienciositate numele prochiamate, totu acèsta face si unulu d'intre dd. comisari regii.

e) Terminandu-se numerarea voturilor si neobservanduse nici una disordine, sêu scadere, siedulitiele de voturi in data se ardu in biserica.

f) Voturile se asemena la olalta si respective se combina, si celi 3 individi eclesiastici, cari au capetatu mai multe voturi, se prochiamu in presinti'a alegatoriloru, ca 3 candidati, propunendi la loculu Prea Inaltu.

Dupa inchiaiarea acestora d. comisariu regiu, Episcopu, ér' va tienè cuventare, si pre alegatorii dimite, la care raspunde incredentiatulu respectivulu capitulu; dara inainte de despartire tienu s. oficiu

de multumire si numai dupa terminarea acestuia se voru departa.

Se intelege de sine, că preutimea alegatoria sub timpul alegerei se va prevedea cu toti articlii de nuntremu d'in bunulu metropolitano; — in care privinta Ve si recercu pre Marimea Vostra, ca se conluerati in contielegere cu prea respectatulu guberniu.

Mai incolo Ve recercu pre Marimea Vostra, ca se binevoliti, dupa asemenarea procedurii de alegere de mai nainte, si mai vertosu a fostulu episcopu alu Fagarasiului, Ioane Lemeny, a conchiamă pre celi cu dreptu de alegere, cari se afla in senulu archidiecesei Albei Iulienne seu Blasiane, pentru efeptuirea alegerei la Blasiu; ér' celi chiamandi prin Marimea Vostra suntu:

a) Membrii capitululu metropolitano, adica fiacarele d'in intregulu capitolu.

b) Vicarii episcopesci.

c) Archipresbiterii seu protopopii.

d) Viceprotopopii, seu administratorii protopopesci.

e) Egumenulu, seu prepositulu ordinulu s. Basilii d'in Blasiu.

f) Doi alesi ali corpulu profesoralu de acolo, ca reprezentanti ali acelu ordinu.

g) Vetii provocă Marimea Vostra pre protopopii diecesei archiepiscopesci, ca in restimpu anumitu sê tiena sino le eparchiane preutiesci, in cari fiacare protopopiatu sê-si alega cate doi reprezentanti, afara de protopopulu, carele si de altminte are a se infacionă d'in oficiu la alegere.

Toti se voru conchiamă asiă, ca sê fia indetoriti a fi la Blasiu inainte de amedi in diu'a precedente a dilei de alegere.

Ér' de ora-ce dupa ordinatiunea Maiestatii Sale c. r. si apostolice, cu dreptu de alegere, seu cu votore suntu a se prevede si acele individualitati, cari si inainte de acést'a au esercitatu injuriintia in alegerea de episcopu si respective de metropolitu, de si dupa timpu nu se tieniu mai multu de dieces'a metropolitana, ci s'au anecsatu si la dieces'a episcopesca a Lugosiului, si mai multe la a Gherlei, pentru aceea, Ve incunoscientezu pre Marimea Vostra, cumcâ am recercatu pre domni episcopi de la Lugosiu si Gherl'a, ca pre asemene indreptatiti respectivi d'in diecesele sale sê-i invite la alegere; dreptu aceea se voru invită

Prin Domnulu episcopu alu Lugosiului:

a) Vicariulu foraneu d'in Hatiegu.

b) Protopopulu d'in Unia-lor'a.

c) Viceprotopopulu Bobalnei.

d) Administratorulu protopopescu alu districtulu Cugirului.

Prin Domnulu episcopu alu Gherlei:

a) Vicariulu Rodnei.

b) Vicariulu Silvaniei.

c) Protopopulu Logiardului.

d) Protopopulu Lapusiului romanescu.

e) Protopopulu d'in Basesci.

f) Protopopulu Periceului.

g) Viceprotopopulu Beclenului.

h) Viceprotopopulu Cati-caului.

i) Viceprotopopulu Niresiului.

j) Viceprotopopulu Crasnei.

k) Viceprotopopulu Buzei.

l) Viceprotopopulu Gherlei, mai de multu alu Ormanului.

m) Viceprotopopulu Eriului.

n) Viceprotopopulu Ciocu-manului.

o) Viceprotopopulu Notigului, mai de multu alu Odorheiului de Somesiu.

p) Viceprotopopulu Bistritiei.

q) Viceprotopopulu Giulei.

r) Viceprotopopulu Secului.

s) Viceprotopopulu Retegului.

t) Viceprotopopulu Saravadului.

u) Viceprotopopulu Ciceu-Cresturnului, mai nainte alu Chinzei.

v) Viceprotopopulu Siomcutei.

w) Viceprotopopulu San-Margitei.

x) Viceprotopopulu Oartiei de diosu.

y) Viceprotopopulu Vadului.

z) Viceprotopopulu Iplului.

aa) Viceprotopopulu Surducului.

bb) Viceprotopopulu Samsonului.

cc) Viceprotopopulu Bredului.

Preste acesti-a voru fi chiamati atătu d'in dieces'a Lugosiului, cătu si a Gherlei, cate doi reprezentanti ai tractureloru protopopesci, tiente mai de multu de dieces'a Blasiului, ér' acum anectate la aceste diecese.

Si asiă, in cătu se tienne de aceste doue diecese, adica de a Lugosiului si a Gherlei, toti acci-a voru fi conchiamati, cari cu privire la dieces'a archiepiscopesca dupa punctele b, c, d si g voru fi conchiamandi ca indreptatiti, cari d'in partea loru voru urmă totu aceea procedura, care cei d'in dieces'a archiepiscopesca, numai cătu in privinta toturoru agende-

loru loru voru fi provocati prin respectivii loru episcopi.

In fine de orace dupa ritulu si disciplin'a besericeii greco-catolice, si in intielesulu canonelor, episcopii comprovinciali, seu de sub aceea-si metropolia, inca au dreptu a incurge in alegerea metropolitulu loru: influintiei sufraganciloru tienutori de metropolia Albei Iuliei, adica a domniloru episcopi gr. catolici de la Gherl'a, Lugosiu si Urbea mare, in alegerea metropolitulu archiepiscopu de la Blasiu, prin aceea i se va dà valore, că prin mine se va cere parerea si fundamental'a dechiarare — carea se va luă in consideratiune — a Domniloru episcopi sufraganei, cu privire la acei 3 individi eclesiastici, cari la alegerea facuta prin cleru au capetatu cele mai multe votore.

In cele premise se cuprindu afacerile, cari am doritu a le impartasi cu Marimea Vostra spre orientare intru tienut'a, privitoria la alegerea candidatiloru, pentru reimplerea scaunulu archiepiscopescu.

In Bud'a 6 iuniu 1868.

Amesuratu celoru prescise prin prea veneratulu decretu ministeriale pentru apropiatori'a alegere de metropolitu, ve indreptătu atentiunea Fratielor Vostre la urmatoriale:

a) Fiacare vicariu, protopopu, viceprotopopu si administratoru si-va conchiamă pre preutii eparchiei sale pre 30 iuliu a. c. st. n. in sinodu eparchianu, unde mai de demanetia in s. liturgia celebranda cu covenita pietate se va invocă spiritulu s. spre luminare si inspirare binefacatoria la actulu celu pre momentosu pentru beserica si credintiosii fii sufletesci gr. cat. ai archidiecesei; — dupa care, la anumita ora, adunanduse tota preutimea eparchiana la olalta, si consiedindu in sinodu, mai antăiu vene a se alege prin majoritate de votore unu notariu ad hoc, carele va duce protocolulu agendelor acelu sinodu, si carele apoi va veni la alegere de metropolitu aici la scaunu, si va avè votulu seu propriu, ca si protopopulu eparchiei; la acést'a alegere de notariu protopopulu ca presiedinte numai culege votorele de la preutii eparchiani, dara d'insulu nu voteza. — Sinodulu constituitu si estu modu prevedintu cu notariulu seu, purcede la alegerea fiitorulu metropolitu, prin votisare secreta, si barbatulu eclesiasticu, in carele se va concentra majoritatea de votore in acelu modu date, si adunate, va fi alesulu eparchiei, numele acestuia apoi se va scrie pre siedul'a de votu aducundu la votisarea generale aici, inse se va inchide in faci'a sinodulu in coperta sigilanda cu sigilulu protopopiatulu, scriendu-se de asup'a: **Votulu eparchiei N. pentru metropolitulu fiitoriu la Blasiu.** — Acestu votu asiă sigilatu se va incredintia deputatulu eparchianu, alegundu cu modalitatea premisa a alegerei de notariu, si acelu deputatu va aduce votulu eparchiei sub sigilu nevatematu, precum i se incredintiase, pentru alu presentă, si alu aruncă aici inaintea comisiunei alegatorii in uru'a de votore. — D'in acestea asiă dara veti intelege cumca, d'in fiacare eparchia vinu protopopulu si notariulu alesu, precum s'a disu, ca votanti de la sine, si alu treilea deputatulu cu votulu eparchiei. — Ér' pentru eparchie, cari se afla vacante si sub administrarea altui protopopu, carele isi are si propri'a sa eparchia, se comite ca administratorii de asemene eparchie secundari se conchiamă in acele sinode pre 1 augustu a. c. st. n. — unde sê despuna si sê purceda pentru tote si intru tote, precum a lucratu in propri'a sa eparchia, si in sinodulu d'in 30 iuliu a. c. — de la asemene eparchia asiă dara vine ca votante numai notariulu alesu ad hoc si unu deputatu, carele aduce votulu sigilatu alu eparchiei, dupa cele premise.

b) Protocolele despre pertractările aceloru sinode eparchiane, subscise de toti celi participantii la ele, numai decătu, seu nemediatu dupa inchiderea sinodulu, suntu a se asterne aici vicariatulu capitulare.

c) Votantii si aducatorii de votore, pregatiti, dupa cum s'a scrisu, voru concurge aici pre 10 aug. inainte de amedi, si actulu alegerei se va tienne in 11 augustu a. c. prepunendu-se cu una d'i mai nainte afacerile alegerei, d'in caus'a ajunulu Adormirei Preacuratei Vergure Mari'a in 12 a acceiasi lune, si a dilei miercurea.

d) Cele observande de cătra alegatorii veniti aici parte se cuprindu in decretulu veneratu mai susu alu inaltulu ministeriu, parte le voru intelege de la locurile sale dupa sosire la scaunulu metropolitano.

Dorimu d'in anima curata, ca tote cele premise sê se duca in implinire cu acuratetia prescisa, cu zelu sinceru pentru folosulu besericeii, si alu credintiosiloru fii sufletesci ai nostri, si cu seriozitatea ceruta de insemnatarea actulu.

Facundu-vi-se totu de un'a data cunoscutu, cumcâ in tipografi'a seminariale archidiececana d'in Blasiu, a esitu tocma acuma de sub tipariu **EVCHOLOGIULU** (Molitveniculu) in editiunea a 4-a, ér' cu li-

tere latine in editiunea antănia coresa si indreptata, cu negru si rosiiu, formatu 8° mare si se pote trage de la directiunea tipografiei cu pretiu de 2 fl. 50 cr. v. a. esempl. Er' pre hărtia velina cu 3 fl. v. a.

Remanu On. Fratiei Tale.

Blasiu, 27 iuniu 1868.

Constantinu Alutamu,

„Gaz. Trans.“

vicariu capitulare.

Borodulu, mare 9 iuliu 1868.

Onoratulu publicu cetitoriu, d'in colonele acestui diariu cunosce acea fatala impregiurare, la care au ajunsu romanii d'in Bihoru la anulu mantuirii 1867, sub famosulu Constitutionalismu — liberalu magiaru; pre candu sub provisoriulu defaimatu eramu cu multu mai bine respectati, de la 1867 suntemu izbiti, suntemu trantiti de parete, suntemu inapoiati si judecati, ca sê ne saturămu d'in sfarmaturele, ce cadu de pre mes'a domniloru nostri, si daca vomu aruncă unu conspectu cătu de fugitivu, că d'in ce eleminte e compusu comitetulu cottense — neci e mirare. Comitulu cottense la anulu 1867 s'au constituitu d'in 533 de membri, intre acestia romanii cu buui cu rei — suntu 37, d'i: troidieci si siepte; va sê dica, romanii Bihoreni, cari deca vomu luă d'in combinatiune Dobritiulu, si Oradea-Mare, ca orasie de sine statorie si nesupuse cottulu — sunt de nu in maioritate, celu putinu in numeru egalu cu totalitatea magiariloru, nemtiloru, slovaciloru, si jidaniloru, cari compunu acestu cottu au valore ca 7 la 100; in astu-feliu de impregiurări nu e mirare apoi, că intro 108 de oficiali s'au alesi la anulu 1867 numai 17 diregatori romani, daru si acestu numeru prin morte, repasire scl. s'au inputienatu estimpu cu 4 insi — asiă cătu asta-di avemu 13 diregatori romani salarisati in totu cottulu, si daca va merge totu astu-feliu, daca dieta va totu amenă regulara si deslegarea cestiunei nationalitatiloru, vomu fi in aceea pre placuta pusetiune, cătu proste unu anu vomu constată, că avemu numai 8—9 diregatorie, si preste doi ani pote = 0. In tota intemplarea avemu dreptu cuventu de a ne insulfeti pentru astu-feliu de constitutiune minunata, pre cum adeca acést'a se talcuesce in Bihoru; dà! dà! candu avemu onore de a luă parte la tote greutățile, . . . si la bineficia? pentru ce focu ore si cugetămu la aceste! au nu ni este destulu mangaiare că d'ni nostri asuda, si-frementa capulu, si porta diregatoriele — firesce pentru o lefa bunisiora — si pentru noi? in 20 de ani ei au tacutu au odichnitu, si au acceptatu, ca sê resara sorele loru, in acesti 20 de ani nomica n'au uitatu, daru neci au invietatu, cu spiritulu secululu n'au inaintatu, cumu dara sê nu ne inbucurămu? Esci romanu, si ca atare, dupa ce pote că parintii tei, cu ruinarea loru propria te-au portatu pre la scole, si ai absolvitu studiele necesarie cu o diligintia laudabile, . . . si acumu fructele asudarei ale, ca dreptu recunoscintia, ai vol a le pune ca omagiu la picioarele natiunei tale, va sê dica, ca officiantu, ca ce-va diregatoriu, ai vol sê faci multu bine pentru ai tei? . . . rogu-te nu fi nebunu! si sê nu-ti impli capulu cu o chimera, cu o utopia ca acést'a, că-ci cu astufeliu de vointia, cu astufeliu de cugeto, si simtieminte, va veni tempulu — si daca va vol sortea, pre cum voiescu d'ni nostri, nu preste multu — ca in cottulu Bihorului — in patri'a lui Marianu, neci haiducu cottense nu vei potè fi; ci daca voiesci a trai, a te ferici, daca voiesci, ca sê ai trecere, ca sê fi imbratosiatu si respectatu de cei cu potore, te sfatuiescu, nu aretă neci pre de parte simtieminte romane, ci mai vertosu ca sê treci de romanu cu simtieminte bune, si sê ai omenia inaintea magiariloru, adeca sê-ti dica, că esti „becsületes jó érzelmü román seu oláh“, totu atăta, aceea sê-ti fia devis'a, ca sê defaimi totu ce mirosa a romanismu, dà, fă lucră, in contr'a interesulu natiunei tale, tradedia fratii, patri'a, si pre muma t'a, că-ci asiă vei ajunge scopulu, si-ti vei castigă unu nume placutu si multu laudatu inaintea strainiloru, dar apoi asiă facendu, mam'a natiune ce-ti va dica? ce semplicitate? ce-ti bati capulu cu de aceste? — bine că tu te vei trezi de odata, că esti dnu, boiaru, impintinatu si penatu, pana candu? . . . pana la potopu, deca mai are sê fia potopu, pre langa tote că cucurbeulu cându si cându se ivesce pre ceriu . . . Intru adeveru deca te uiti la faptele unoru amploiatii, cari s'au nasoutu d'in sange romanescu . . . difficile est satyram non scribere.

In cottulu Bihorului cum se respecteza voiinti'a poporulu? si cum se esplica constitutionalismulu? Dati-mi voia, Dn. Red. sê descriu in colonele diariulu, celu redigatu, o alegere de notariu comunulu, care s'au intemplatu in a 25 lune trecute in comuna Grosii, pre valea romantica a Crisiului rapede. Cu inceputulu lunei lui Maiu prin departarea fostulu notariu V. V. devenindu numitulu cercu notariulu in vacantia, — pre candu de o parte notariulu V. V. despre departarea sa insciintiă pre protojudele Melchioru Dobozy, — de alta parte pana la ulterior'a dispositiune substitui in loculu seu pre Petru Cucu, adjunctu not. d'in Borodulu mare, — protojudele inse substitui interimalu pre notariulu de Alesdu la Grosii, si venindu acestu notariu substituitu in comuna cu juratulu cottense Desid. Borbola, la rogarea omeniloru se invoi, ca P. Cucu sê romana in Grosii pana la alegerea notariulu, — si escriindu-se concursu pre notariatu, au concursu mai multi, intre acestia si adjunctulu nostru; — se defige diu'a alogerii pre 25 iuniu, pre candu protojudele cu juratulu seu, si cu juratulu cerculu de Alesdu rom. Desid. Borbola au esitu in fati'a loculu, si pre langa tote, că eră d'i de lucru, poporulu alegatoriu s'au infatiosiatu in numeru insemnatu. — Dar ce sê vedi! protojudele radimandu-se pre aceea, că Cucu au fungatu in Grosii ca subst. not. fără autorisarea lui, odata cu capulu nu voiesce sê

fi alesu, intre altele dce, ca d'insulu (protojudela) n'are dreptu de candidare, ci are dreptu de intarire, si apoi de va fi si alesu Cucu, nu-lu va intari, — si de ora-ce aceste s'au d'isu in limba magiara, care limba poporulu inse nu o intielege de feliu, juratulu Borbola, ca romanu, cuvintele aceste le-au tradusu pre romania, ba au mersu si mai departe, au d'isu ca Cucu nu e capace de notariu, n'are conceptu, nu serie dreptu, s. e. l. deci nu pote fi alesu; inzedaru, refrenulu poporulu era „se traiesca Cucu“ si ca se se convinga si Borbola despre raticirea sa, i-se areta testimoniulu aprobatoriu, ce l'au capetatu Cucu inca la anulu 1865, — pre candu au depusu esamenulu d'in agendele notariale cu calculu laudabilu, si sub care testimoni e subscrisu Antoniu Komlosy, atunci alu II. vice cottense, er' acuma presidele sedriei orfanale, Hlatky ca esactoru si Szántó ca perceptoru cottense: daru Borbola neci pre acestu testimoni nu da o cepa degerata, ci d'ice, ca astu-feliu de testimoni sub provisoriu se capetatu si pentru o paruchia de pui; tote indaru, poporulu nu voia se auda de altii, numai de Cucu; — deci in urma se pune la votu alegerea; intra celu d'antaiu la votisare, si-si da votulu pre Cucu, — Protojudelasa face atentu, ca singuru au d'isu, ca n'are dreptu de candidare, ci numai de intarire, deci se primesce votulu; intr alu doile, diecele, cindiecele, pana la 101 si toti votisara pre Cucu, — in urma intru votizantele alu 102-le si aice se escu unu dialogu intre votisante si jur. Borbola.

Borbola. Pre cine voiesci, se fie notariu?

Votis. Pre cine voescu dnii:

Borbola. A ceea nu e destulu, d' tu, pre cine voiesci?

Votis. Pre acel'a, pre carele mi-ai d'isu dta.

Si acel'a, pre care a spusu juratulu Borbola votisantelu se-si dee votulu, au fostu Csavdári d'in Oradea-Mare, omu cunoscutu acolo. — E de insemnatu ca Borbola nainte de alegere, d'ile intregi au amblatu in comunele, ce se tienu de not. de Grosii a cortesia pre langa Csavdári, si inainte au d'isu, ca Cucu, de va fi si alesu, nu va fi intaritu de cãtra protojude; in tota intemplantu d'insulu mare popularitate trebe se aiba in cerculu seu, de orace au sciutu castigã pre partea clintulu seu unu votu.

Finindu-se astu-feliu alegerea, s'au constatatu, ca Cucu au capetatu 101 de voturi. Csavdári I.; er' ceialalti aspiranti 5 la numeru neci unu votu. Urmare firesca aru fi fostu, ca protojudele indatu in fati'a loculu se-introduca pre alesulu in oficiulu seu, daru Dne apera! — neci atãt'a n'au potutu scote la cale bietii omeni, ca pana la detiermurire a definitiva a comitetulu cottense, unde au d'isu protojudele, ca va asterne alegerea — se remana Cucu interimaliter ca notariu, ci dupa ce n'au sucesu nece de cãtu experimentarea cu Csavdári, pre carele voia protojudele se remana notariu inter. in Grosii, se substitui er' notariulu de Alesdu.

De cum-va protojudele intru adeveru aru potã constata in contr'a lui Cucu, ca e necapace de oficiulu notariulu, e nemoralu, insielatoriu, s. e. l. atunci l'amu pricepe, si i-amu vota multiemita si incedere deplina, pentru ca porta la inima binele poporulu, si lu-ferece de reu, — daru de ora ce noi suntemu convinsi almintrea, de ora ce noi pre P. C. lu-cunosecemu in tota privint'a aptu de a duce oficiulu notarialu, se ne ierte protojudele, daca i-dicemu francu in fatia, ca nu lu-pricepemu, si nu scimu esplicã motivele d'in cari au purcesu,

candu a denegatu intarirea lui Cucu, ca-ci a lu-pedepsi pre elu si pre alegatori, pentru ca acest'a, fãra autorisarea protojudelului au fungatu interimaliter in Grosii, dupa a mea modesta parere, acest'a judecata neci e esacta, neci corecta; ca-ci e lucrul constatatu: 1) ca notariulu de Alesdu, pre carele ludenumi protojudele de notariu interimalu, a substituitu pre Cucu, si a 2) de la d'ilele prime a lui maiu incependu pana in 25 Juniu si d'in partea notariatulu de Grosii s'au tramisu la diregatori'a protojudelului relatii si aretãri oficiale in mai multe renduri; — pentru ce dara susu laudat'a diregatoria le-au primitu acele, deca au vedutu, ca acele sunt edate si subscris de cãtra Cucu, ca notariu substituitu interimalu? pentru ce acele nu s'au reieptatu, si nu s'au curmatu abusuulu indatu? — Limbele cele rele multe d'icu, daru io nu d'icu, ca Cucu pentru acea nu fu intaritu de notariu, pentru ca numai d'insulu au fostu romanu intre aspirantii la notariatulu de Grosii si apoi ca atare s'au alesu, daru nu s'au intaritu. Amu onore a cunosce pre protojudele Dobozzy, tocmai pentru aceea, una ca acest'a nu supunu despre d'insulu, inse pre cum d'isei, limbele cele multe d'icu. Protojudele a indrumatu pre alegatori'ei necagiti, carii erau amariti pana la sufletu pentru astu-feliu de procedura, si carii apriatu d'iceau, ca daca de douideci de ori va fi alegere, pana voru avã dreptulu alegerei libere d'insii totu pre Cucu lu-alegu; er' deca li se va denegã dreptulu, atunci denumesca protojudele pre cine va vol, pre cum li s'au denumitu notarii si sub tempulu absolutismulu — protojudele d'icu, i-au indrumatu, ca pana la detiermurirea definitiva acomitetulu cottense, se fia cu rãbdare; deci se acceptãmu si noi in buna sperantia, ca se vedemu, ca cum se va respectã vointi'a poporulu de acelu laudatu comitetu!

Inse si pana atunce avendu in vedere, ca adi tota lumea se ocupa cu interpelãri;

avendu in vedere, ca jur. cottense Desid. Borbola, candu au datu cetire testim. aprobatoriu a lui Cucu apriatu si in publicu au d'isu: ca sub provisoriu astu-feliu de testimoni se capetatu si pentru o paruchia de pui;

avendu in vedere, ca sub acelu testimoni ca preside e subscrisu cu man'a sa propria Antoniu Komlosy, atunci vice-comite cottense alu II, er' acuma presidele sedriei orfanale; me adresez la numitulu preside cu urmatori'a interpelare:

1) Dreptu e, ca sub provisoriu, si in specie la anulu 1865, respectivii candidati de notari au capetatu astu-feliu de testimoni si pentru o paruchia de pui? si deca e dreptu, se-mi-spuna,

2) Cãti pui au capetatu comisiunea aprobatoria, care era sub conducerea dniei sale.

In tota intemplantu pentru datele statistice provisoriuulu aru fi de totulu interesantu a sel; ca cãti pui s'au consumatu astu-feliu!

Artemiu Starcadi, preotu romanu in Borodulu mare.

Sibiu, in 14. iuliu 1868.

D. Visarionu Romanu trebe se aiba ori una grosolana confusiune despre conceptele „partida“ si „clubu“, ori este malitiosu, candu elu in scrisorea s'a d'in Nr. 96. alu Fed. afirmã, ca eu in provocarea mea cãtra d'insulu d'in Nr. 91. Fed. asi fi d'isu, ca nu am scire despre partid'a juna sasosca.

Pasagiulu provocãrei mele suna: „Clubu, — despre a carui esistintia inse nu am sciintia positiva.“ Acest'a este cu

totulu altu ce-va, decãtu candu asi fi d'isu, ca nu am sciintia despre esistintia partidei inse-si, apoi si daca s'ar concede, ca am avutu sciintia despre partid'a numita: absolutu nu urmeza progresiv'a injuriare a persoanei mele, ca me tienu de partid'a aceea, se m'am inserisu in clubulu ei, ca-ci almintre ar fi corolariu dreptu, ca si toti cetitorii Fed. despre cari D. V. Romanu presupune, ca au sciintia despre partid'a juna sasosca, si insulu elu aru fi inserisu in clubulu partidei aceleia, de care presupunere inse ei nu s'ar bucurã

Ce se d'icu apoi despre proverbiulu trivialu, nelogicu si nemoralu: „cine se escusa, se incusa?“ Mintea sanatoasa condamna o astfelu de argumentare, si numai perversitate si goliitunea spirituale se folosese de asemeni arme! Ori voiesce calumniatoriulu V. R. a vindicã prin proverbiulu acela unu privilegiu pentru sine, fãra responsabilitate a potã trage si calca in glodu pretulu celu santu alu omulu — onorea in societate, si fãra se aiba atacatulu dreptu, a cere satisfacerea se apera? A se defendã, si escusa sunt era-si deosebite concepte, celui V. Romanu nu-i este cunoscutu. Eu m'am defendatu in contr'a injuriei d'in partea lui, dar' nu m'am escusatu, ca-escusarea conditiuneza adeverulu obiectivu alu incusei si numai dupa ace'a potã fi vorba de escusare, ce nu este altu ce-va decãtu delaturarea culpabilitãtii subiective d'in cercustãri escusatorie, fãra se nimicesca adeverulu obiectivu. Aci inse nu a precesu probarea adeverulu incusei: pentru acea neci pote fi vorba de escusare

Deorece dara Visarionu Romanu neci pana acum nu a produsu probe credibile, d'in cari se resulte adeverulu afirmãrei lui „ca m'am inserisu in clubulu partidei june sasosca“, (ca-ci acel'a d'in adeverint'a dlui Dr. Nic. Stoia d'in 2. juliu 1868 — cu care am avutu conversare de o natura privata, pre care d'insulu o a „adeveritu“ lacunosu si la publicarea carei m'am autorizatu neci odata, — nu urmeaza) — si neci a revocatu-o, ba impertinint'a d'insului merge asiã departe, cãtu imputa publiculu cetitoriu in privint'a acest'a un'a judecata nelogica: repetiescu, ca d'insulu acum, dupace si-a vedutu gresiel'a, si totusi nu a avutu atãt'a omenia, se si-o corega si prin acea se-mi dee satisfacerea, ce-mi datoreã, — este ori infãnu, ori seracu cu mintea. In casulu d'antaiu lu-despectezu, in alu doilea lu-compatimescu si lu-indreptu la darurile lui Esculapu.

In urma — nefindu amicu de asemeni certe — declaru, ca prin acest'a inchiau respunsurile la orice anse eventualu in obiectulu presinte, — multiamescu Domnulu Redactoru ca a binevoitu a dà spatiu litereloru mele, er in privint'a cor-respondintelu V. R. ii d'icu:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto!

Dr. Nemes.

Varietati.

*(Teatru romanu). Societatea teatrala a dlui M. Pascali, renumitulu artistu teatralu romanu d'in Bucuresci, va dà in Aradu siese representãri romanesce, in 1, 4, 6, 8, 11 si 13 augustu a. c. st. nou. — Pe representãrile aceste s'au deschisu abonamentu, si se prevede unu concursu mare alu publiculu romanu de prin pregiuru.

Proprietariu, redactoru respundictoriu si editoriu: ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Table with 2 columns: Station names (Vien'a, Pest'a, Segedinu, Temisior'a, Baziasiu) and departure times (pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a).

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

Table with 2 columns: Station names (Baziasiu, Temisior'a, Segedinu, Pest'a, Vien'a) and departure times (pleca la 5 ore 55 min. d. a.).

Table with 2 columns: Station names (Jasenov'a, Oravitia) and departure times (pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a).

Table with 2 columns: Station names (Oravitia, Jasenov'a) and departure times (pleca la 4 ore — minute dupa mediasi).

Table with 2 columns: Station names (Vien'a, Oradea-Mare) and departure times (pleca la 8 ore — minute sera).

Table with 2 columns: Station names (Oradea-Mare, Vien'a) and departure times (pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a).

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Table with 2 columns: Station names (Vien'a, Aradu) and departure times (pleca la 8 ore — minute ser'a).

Table with 2 columns: Station names (Aradu, Vien'a) and departure times (pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a).

Table with 2 columns: Station names (Vien'a, Paris) and departure times (pleca 4 ore 30 minute ser'a).

Table with 2 columns: Station names (Paris, Vien'a) and departure times (pleca la 8 ore 35 minute ser'a).

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediasi, soscesc in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediasi. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. soscesc in A. la 11 ore 45 minute d'ia Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

